

Kinderopvang in Vlaanderen: beleidskeuzes en knelpunten

Hoorzitting Vlaams Parlement
Commissie Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
Woensdag 27 april 2022

Prof. dr. Wim Van Lancker

Centrum voor Sociologisch Onderzoek, KU Leuven

@wvlancker

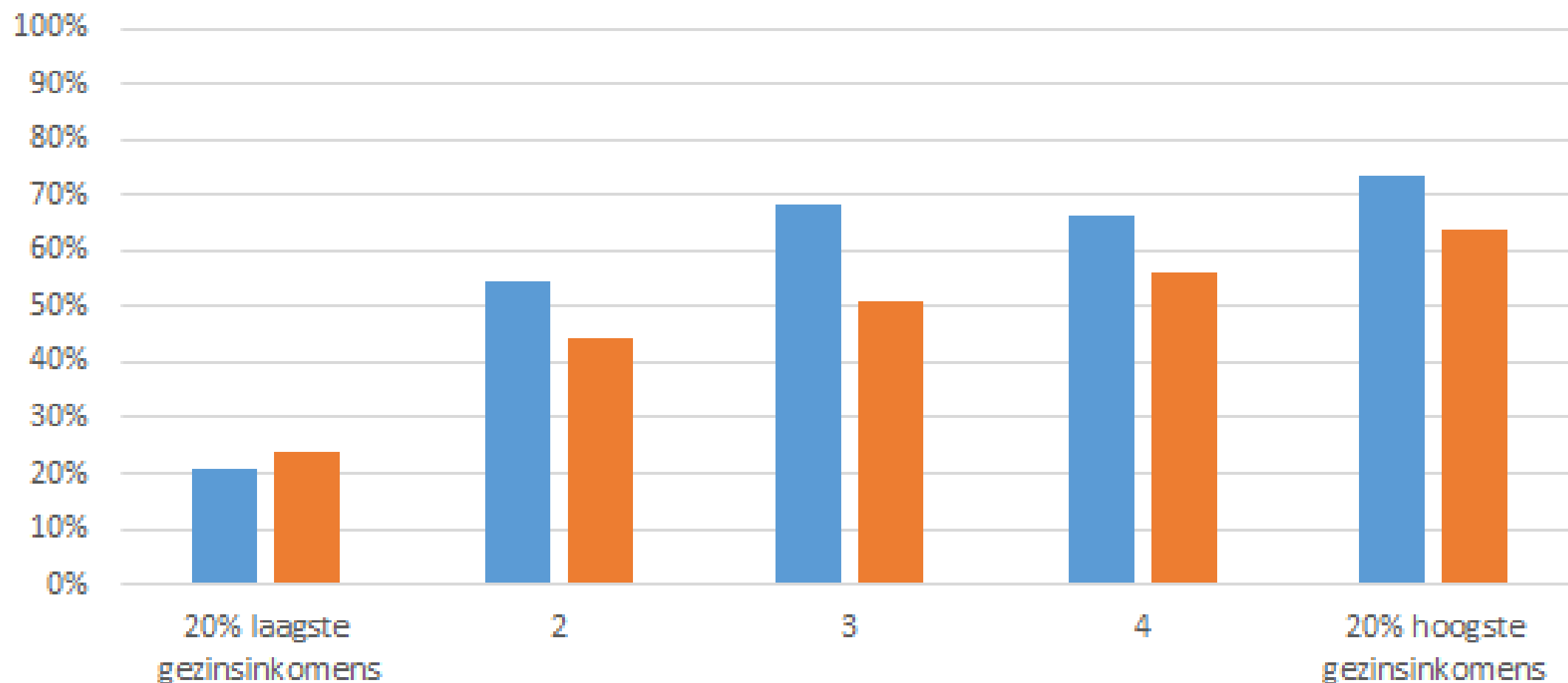
Een persoonlijke noot...

- Drie kinderen, twee crèches

De problemen in de Vlaamse kinderopvang

- Tekort aan plaatsen, voornamelijk voor kwetsbare groepen
- Grote ongelijkheid in gebruik naar inkomens
- Volgt tewerkstelling in plaats van omgekeerd
- Zeer hoge kind-begeleider ratio
- Weinig gekwalificeerd personeel

VTE gebruik kinderopvang, 0-3 jarigen, Vlaanderen

Bron: eigen berekeningen op basis van EU-SILC 2018, @wvlancker

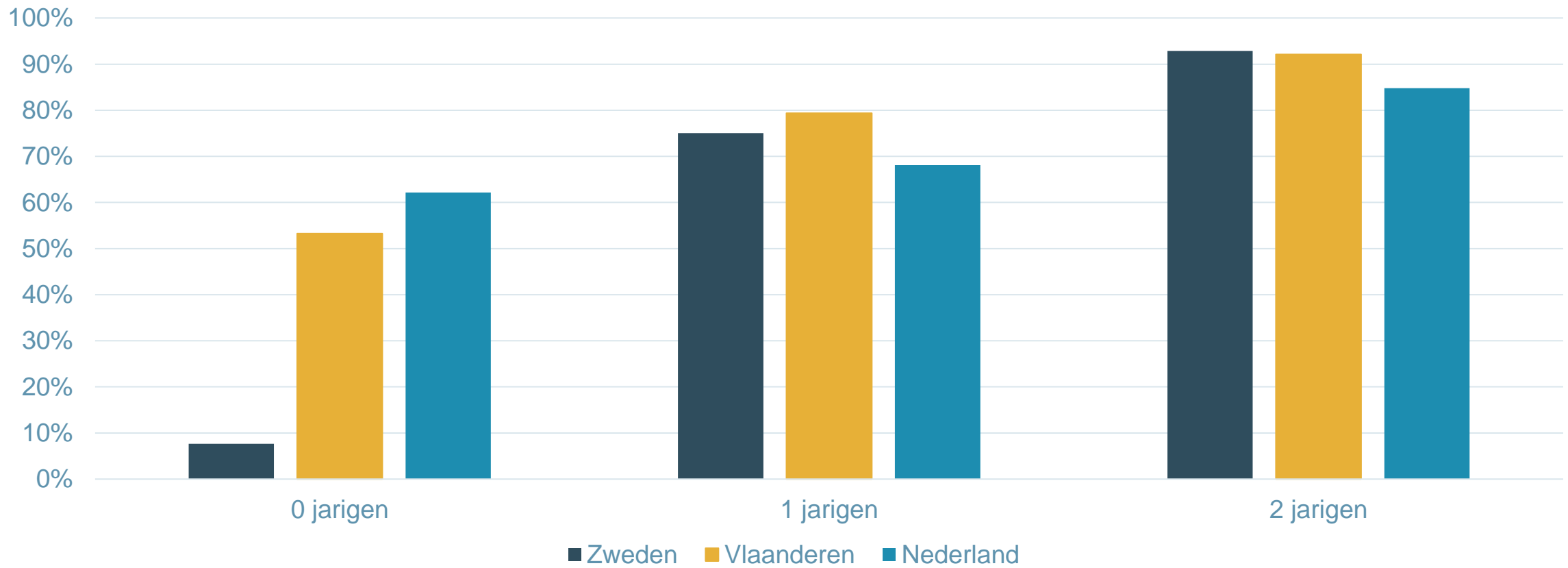
■ 2018 ■ 2005

De problemen in de Vlaamse kinderopvang

- Tekort aan plaatsen, voornamelijk voor kwetsbare groepen
- Grote ongelijkheid in gebruik naar inkomens
- Volgt tewerkstelling in plaats van omgekeerd
- Zeer hoge kind-begeleider ratio
- Weinig gekwalificeerd personeel

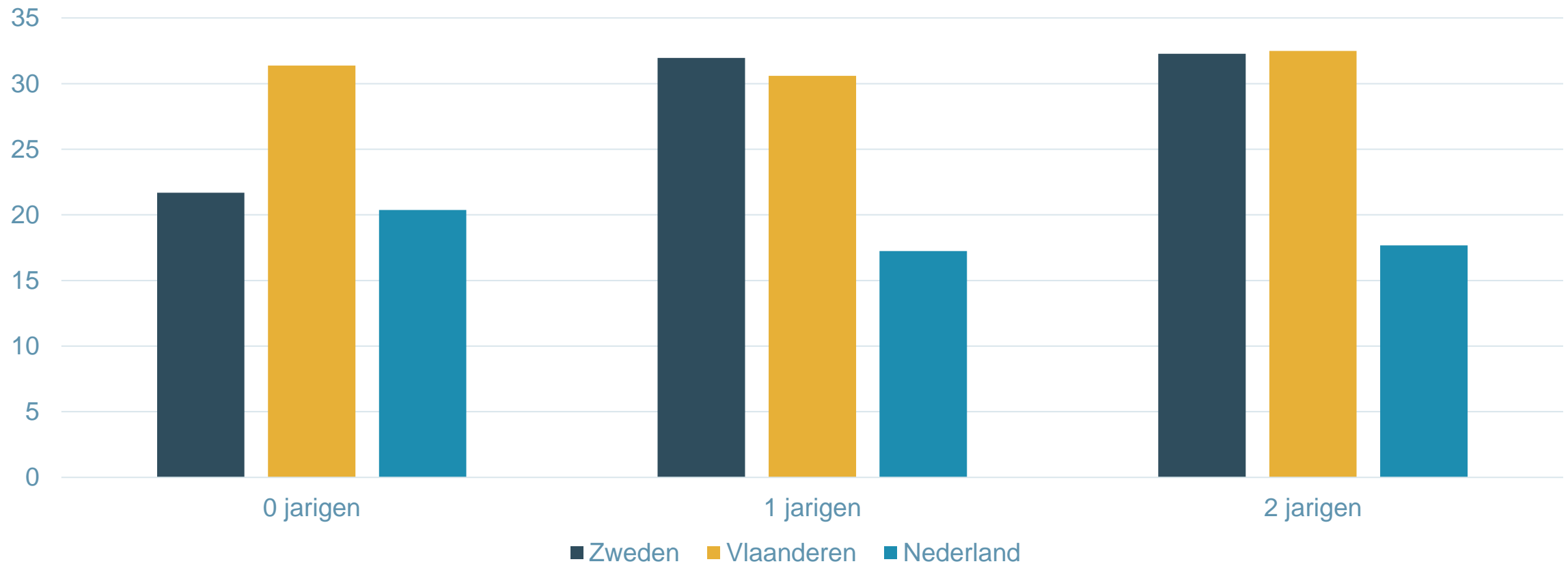
Een vergelijking met Nederland en Zweden

Gebruik van kinderopvang naar leeftijd, 2020

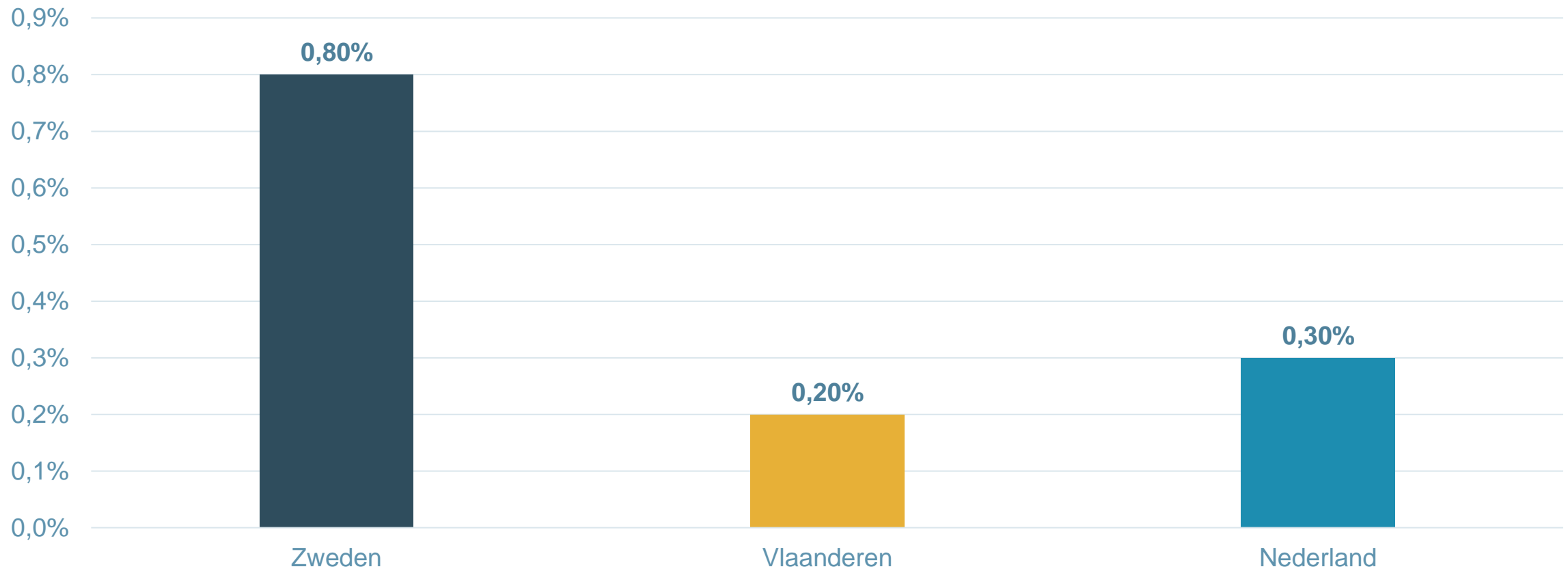
Een vergelijking met Nederland en Zweden

Gemiddeld aantal uren/week in de kinderopvang, 2020

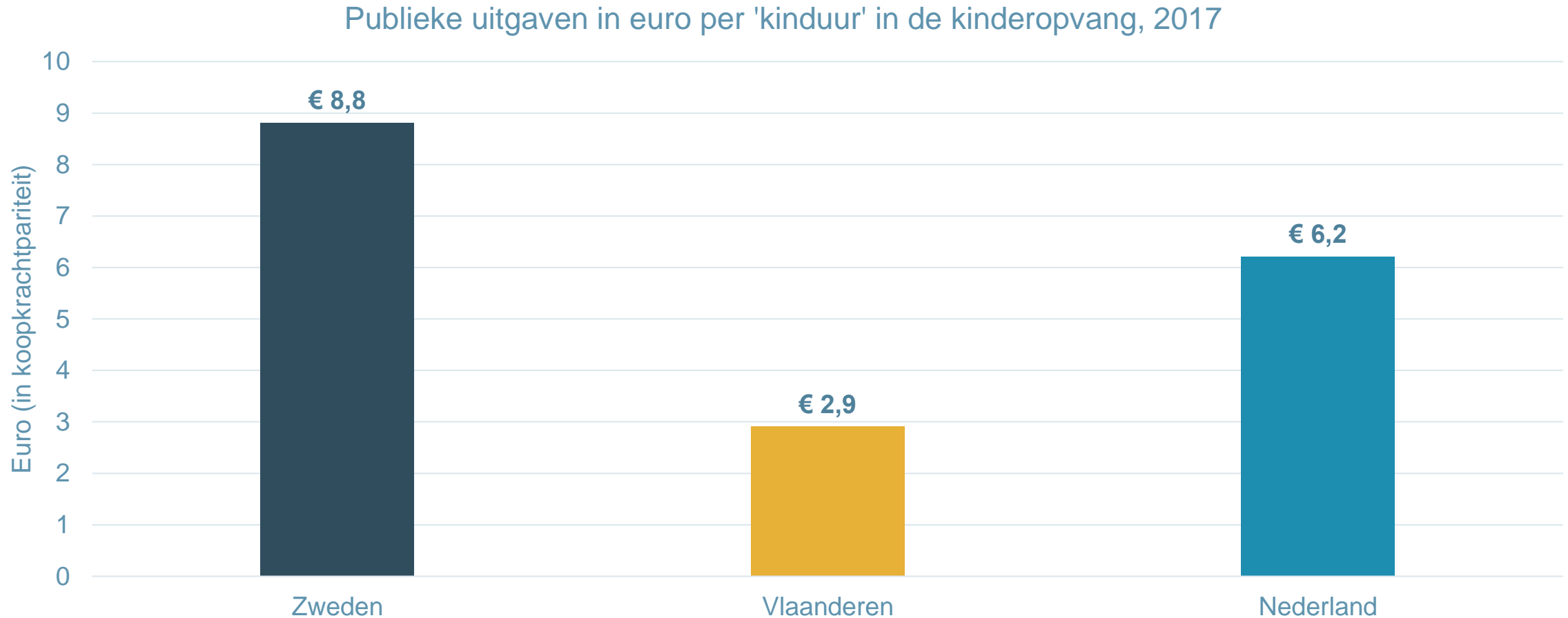

Een vergelijking met Nederland en Zweden

Uitgaven voor kinderopvang, % van het BBP, 2017

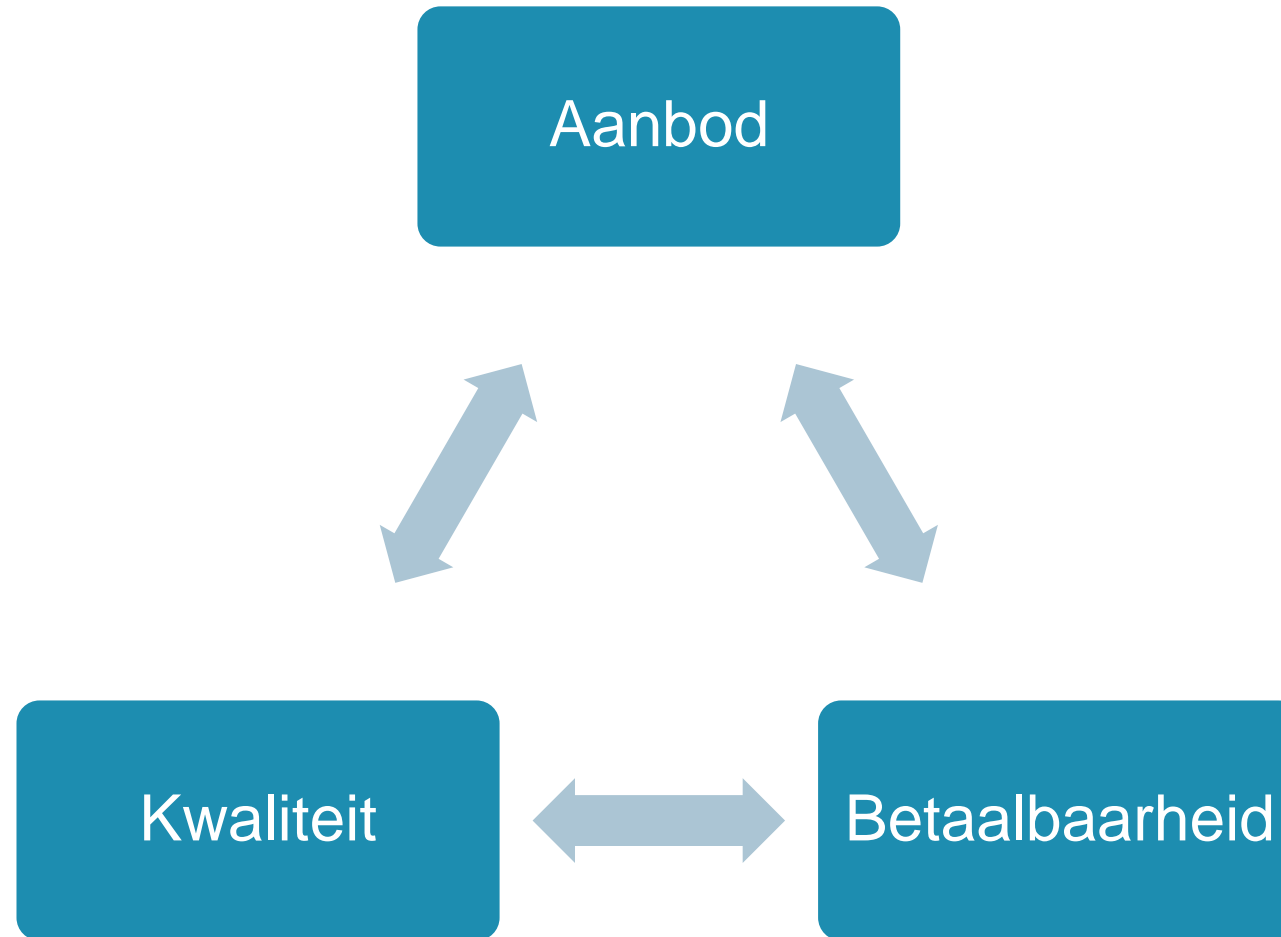

Hoeveel investeren we per kind per uur in de kinderopvang?

We willen zoals Zweden zijn, maar we betalen er niet voor

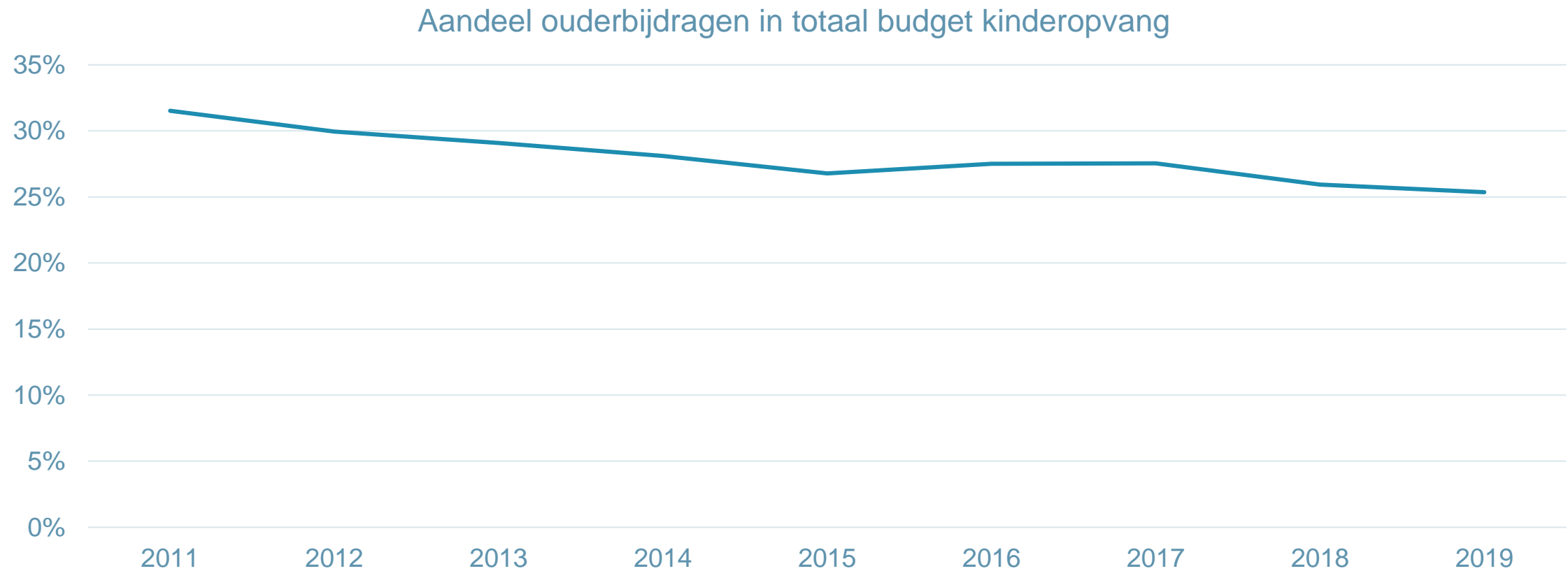
Trilemma van de kinderopvang in Vlaanderen

Betaalbaarheid is niet het probleem in Vlaanderen

- Gemiddelde ouderbijdrage in IKT:
 - In 2018: 14,09 euro
 - In 2020: 14,44 euro
 - ➔ In reële termen is dit een stijgen van 4 eurocent
 - ➔ Aandeel individueel verminderde tarieven nauwelijks toegenomen, aandeel hoogste tarieven wel
- OECD studie omtrent betaalbaarheid kinderopvang toont dat barema's ONE beneden-gemiddeld zijn en voor veel gezinnen op niveau van Zweden
 - Franstalige gemeenschap: maximum per volledige opvangdag: €37,87 / minimum: €2,68
 - In Vlaanderen: €30,37 / Minimum: €5,47

Betaalbaarheid is niet het probleem in Vlaanderen

Betaalbaarheid is niet het probleem in Vlaanderen

- Bijkomend nog forse belastingvermindering op federaal niveau
 - Budget voor Vlaanderen > €100 mio, 1/5^e van Vlaamse publieke uitgaven voor kinderopvang
- Bijkomend nog compensatie via kinderopvangtoeslag in het Groeipakket voor niet-IKT tarief
 - Mattheuseffecten + prijsopdrijvend effect

Aanbod: wat is de rol van verlofstelsels?

- Belangrijk interactie-effect tussen kinderopvang en verlofstelsels
- In Zweden:
 - Weinig baby's in de crèche, veel baby's thuis voor een jaar
 - Verlofstelsels zeer inclusief
 - Bijna iedereen maakt gebruik van verlof
 - Gegarandeerde plek vanaf leeftijd van 1 jaar in de kinderopvang
- In België:
 - Te kort, te lage compensatie
 - Weinig inclusief: een kwart van de moeders heeft geen recht op ouderschapsverlof, werkelijk gebruik is ook laag (39%)
 - Geen gegarandeerde plek in de kinderopvang

Conclusie

- Zweeds gebruik en intensiteit, maar aan een veel lagere overheidsinvestering
- Gegeven het trilemma: situatie is niet houdbaar binnen huidige budget
- Er moet nagedacht worden over de rol van ouderbijdragen en de inefficiënte manier van financieren van de vraagzijde
- Duidelijke federale keuzes nodig met betrekking tot verlostelsels en interactie met kinderopvang
- **Maar: het is onafwendbaar dat er meer geïnvesteerd moet worden: er mag geen afruil zijn tussen meer plaatsen en meer kwaliteit**